

Nr 82.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av enligt lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter fattade beslut om försäljning av vissa för Bodens bys m. fl. skifteslag samfällda markområden m. m.; given Stockholms slott den 14 februari 1941.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 februari 1941.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Efter gemensam beredning med cheferna för kommunikations- och finansdepartementen anmäler chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, fråga om försäljning av kronan såsom delägare i Bodens bys m. fl. skifteslag tillhöriga andelar i vissa bysamfälligheter och anför därvid:

Sedan Överluleå tingslags häradsrätt den 10 mars 1939 fastställt vissa av delägarna i Bodens bys m. fl. skifteslag vid sammanträde jämlikt lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter den 3 januari 1939 fattade beslut om försäljning

av mark, har överlantmätaren i Norrbottens län F. Granlund uti en den 17 maj 1939 dagtecknad skrift å delägarnas vägnar hos Kungl. Maj:t anhållit, att sådant tillstånd, som omförmäles i 7 § 3 stycket nämnda lag, måtte lämnas för de boställen och andra allmänna hemman, som berördes av de fattade besluten.

Av handlingarna i ärendet framgår, att de försäljningar, om vilka beslut fattats vid sammanträdet, omfatta inom Bodens stads område belägna oskiftade vattenområden samt markområden, som vid laga skifte å Bodens by eller vid senare delningar av fastigheter, tillhörande Bodens bys ursprungliga skifteslag, avsatts såsom samfällda vägar, sandtäkt och dylikt. Av försäljningsbesluten beröras prästbostället $\frac{3}{16}$ mantal Boden nr 3, vissa statens järnvägar tillhöriga fastigheter och vissa kronan tillhöriga, under lantförsvarets disposition stående fastigheter. Vid sammanträdet hava bostället och de allmänna hemmanen representerats av därtill särskilt förordnade ombud.

I en vid förenämnda sammanträde framlagd »kortfattad allmän orientering» i frågan om försäljningen har Granlund, som behörigen förordnats att föranstalta om sammanträdet, anfört följande:

Vid laga skiftet i Bodens by avsattes för delägarnas gemensamma behov vägar, platser och dylikt avsedda att begagnas av delägarna i skifteslaget. På grund av den utveckling från ren landsbygd till stad, som sedermera övergått skifteslaget, har behovet av berörda områden inom den del av skifteslaget, som är beläget inom den stadsplanlagda delen av Bodens stad, numera försvunnit. På samma sätt förhåller det sig med vissa andra samfällda områden, som uppkommit vid sekundära delningar av fastigheter inom det ursprungliga stora skifteslaget. Områdenas egenskap av samfällda ägor utgör numera närmast ett irritationsmoment av ganska allvarlig art. Det torde få anses vara omöjligt att med samtliga delägars medgivande få förvärva de delar av berörda områden, som eventuellt erfordras för reglering av bostadstomter i enlighet med gällande stadsplan, eller för staden eventuellt erforderlig mark av områdena ifråga till gator och allmänna platser. Delägarnas antal uppgår i närvarande stund till 147 stycken. Att härvidlag för varje särskilt fall använda det förfaringssätt, som angives i stadsplanelagen, och som givetvis ej heller skulle kunna verkställas utan expropriationsförfarande, komme att medföra avsevärda kostnader och därjämte vara tidsödande. Det enligt min mening lättaste sättet att lösa spörsmålet till allmän belåtenhet torde vara, att till Bodens stad försälja berörda samfällda områden, varvid staden i ett sammanhang skulle kunna göra områdena gravationsfria i därför föreskriven ordning samt sedermera i mån av förekommande behov försälja delar av desamma till de tomtägare inom stadsplanen, som därav komme att hava behov. Denna senare reglering torde komma att omsluta en avsevärd tidsperiod då de samfällda områdena äro spridda över hela stadsplanlagda delen av staden och utvecklingen endast fortskrider relativt långsamt. På grund härav synes, därest försäljning till Bodens stad kommer till stånd, köpeskillingen icke böra tilltagas med hänsyn till en omedelbart förestående realisation från köparens sida.

Av handlingarna i ärendet framgår vidare följande:

Sedan vid förenämnda sammanträde den 3 januari 1939 konstaterats, att delägarna i Bodens by tidigare sålt vissa områden av samfälld mark men försäljningarna ansetts icke hava tillkommit i därför föreskriven ordning, be-

slöto delägarna i Bodens bys skifteslag att, med godkännande av överlåtelse-erna, till följande personer sälja i administrativt bildade tomter ingående delar av det i bihang B till fastighetsregistret för Bodens stad upptagna området litt. ah, nämligen till Klara Harnesk ett område om cirka 316 kvadratmeter för 948 kronor, till P. Moberg ett område om 145.8 kvadratmeter för 438 kronor samt till Henny Rüdén ett område om 75 kvadratmeter för 225 kronor.

Av förenämnda område litt. ah hade byamännen i november 1930 till Norrbottens läns producentförening för 3,000 kronor sålt ett område om 793.63 kvadratmeter, utgörande såväl tomt- som gatumark. Kungl. Maj:ts tillstånd till försäljningen hade icke begärts. Området hade avstyckats och åsatts registerbeteckningarna stadsägorna nr 237 och 240, av vilka den förra lagfarits för föreningen. Stadsägan nr 240, utgörande gatumark, hade föreningen såsom gåva överlåtit till Bodens stad. Lagfart därå hade ännu ej beviljats. För den händelse svårigheter skulle uppstå för erhållande av lagfart å stadens fång, beslöto vid sammanträdet närvarande sakägare att godkänna överlåtelsen av stadsägan nr 240.

Delägarna i Bodens bys skifteslag beslöto vidare vid sammanträdet att till Bodens stad för en köpeskilling av 29,000 kronor sälja de å registerkarta för staden upptagna områdena litt. m, o, p, a, b, t, q, r, ö, ag, aa, ab, ac, ad, ae, af, x, v, u och s inom stadsplanen samt återstående delar av litt. ah ävensom vattenområdena litt. i Svartbyträsket, litt. k Yttre Avan, litt. h Bodträsket, till den del detsamma är beläget inom stadens område, samt litt. l Bodån, till den del detsamma är beläget inom stadens stadsplanelagda område. Såsom köpevillkor stadgades, att staden skulle ensam gälda alla kostnader för förberedande utredningar, för sammanträdet samt för avstyckning och lagfart.

I de sålunda sålda områdena äga prästbostället och de av lantförsvaret disponerade fastigheterna andelar. Sistnämnda fastigheters andelstal utgör 30.1424 procent.

Vidare beslöts vid sammanträdet, såvitt nu är i fråga, försäljning till Bodens stad av följande i fastighetsregistret upptagna områden, gemensamma för vissa i skifteslaget ingående fastigheter, nämligen:

litt. bl och bm för 50 kronor, i vilka områden statens järnvägar äga andel med 16.58 procent;

litt. bp för 10 kronor med andel för statens järnvägar med 16.58 procent och för lantförsvarets fastigheter med 5.13 procent;

litt. aq för 270 kronor med andel för lantförsvarets fastigheter med 43.13 procent;

litt. ao för 500 kronor med andel för av lantförsvaret disponerade fastigheter med 20.93 procent; samt

litt. as för 50 kronor, vari andelar ägas av statens järnvägar med 20 procent och av kronan för av lantförsvaret disponerade fastigheter med 8.88 procent.

Det ombud, som av arméförvaltningens fortifikationsstyrelse förordnats att vid sammanträdet bevaka kronans rätt, såvitt rörde lantförsvarets fastigheter, förklarade sig till följd av i förordnandet föreskriven inskränkning i sin

befogenhet icke kunna biträda försäljningsbesluten. På grund därav kunde föreskriven röstövertikt icke ernås för beslut om föreslagen försäljning till Bodens stad av två ytterligare områden, litt. bo och bq, i vilka av lantförsvaret disponerade fastigheter äga andel med respektive 27.20 och 46.31 procent. Nämnda områden innehålla i areal respektive 2,170 och 350 kvadratmeter och skola enligt stadsplanen ingå, området litt. bo till större delen i gata och området litt. bq till större delen i kvartersmark. De vid sammanträdet preliminärt överenskomna köpeskillingarna för dessa områden utgjorde för det förra 20 kronor och för det senare 50 kronor.

I ärendet hava utlåtanden avgivits av kammarkollegiet, järnvägstyrelsen och arméförvaltningens fortifikationsstyrelse.

Av *kammarkollegiets* yttrande framgår, att ämbetsverket, som det jämlikt 5 § lagen den 4 januari 1927 (nr 1) angående tillstånd till försäljning av kyrklig jord i vissa fall samt till upplåtelse av sådan jord under tomträtt, sådant nämnda lagrum lyder enligt lagen den 9 december 1938 (nr 733), tillkommer att pröva och avgöra ärendet i vad detsamma avser prästboställets andelar i de sålda områdena, genom beslut den 12 juli 1940 medgivit, att de beslutade försäljningarna i denna del finge äga rum. Enligt vad jag inhämtat har nämnda beslut vunnit laga kraft.

Järnvägstyrelsen har för av styrelsen förvaltade fastigheter med andelar i samfälligheterna förklarat sig icke hava något att erinra mot att de beslutade försäljningarna ginge i verkställighet, enär samfälligheterna icke vore erforderliga för något statens järnvägars ändamål. Styrelsen hemställde, att statens järnvägar tillkommande andel i försäljningssumman måtte tillföras statens järnvägars fond för markförvärv.

Arméförvaltningens fortifikationsstyrelse har i sitt utlåtande anfört följande:

I skrivelse till fortifikationsstyrelsen den 17 januari 1939 har chefen för Övre Norrlands trupper med insändande till styrelsen av avskrift av protokoll, fört vid det i ärendet omförmälda sammanträdet den 3 januari 1939 med delägarna i Bodens bys m. fl. skifteslag, tillstyrkt de av delägarna vid sammanträdet beslutade försäljningarna av vissa samfälligheter i Boden.

Fortifikationsstyrelsen har för de lantförsvaret tillhöriga fastigheter, som hava andelar i ifrågavarande samfälligheter, ej något att erinra emot, att de enligt ovan beslutade försäljningarna, vilka numera, enligt vad framgår av ett remissakten bifogat utdrag av Överluleå tingslags häradsrätts dombok för den 10 mars 1939, jämväl blivit av nämnda häradsrätt fastställda, gå i verkställighet, då lantförsvaret ej har något behov av samfälligheterna och de av delägarna för försäljningarna godkända köpeskillingarna av fortifikationsstyrelsen anses skäligen. Av försiktighetsskäl synes dock såsom villkor för försäljningarna böra stadgas, att lantförsvaret genom dem ej avhändes någon detsamma nu tillkommande rätt till utfartsväg över samfälligheterna, som, enligt vad som kan komma att utrönas vid blivande förrättningar angående avstyckning av samfälligheterna, fortfarande kan vara behövligen för lantförsvaret.

Med anledning av vad sålunda anförts, får fortifikationsstyrelsen i underdånighet hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t i proposition föreslå riksdagen dels medgiva, att ovan nämnda av delägarna i Bodens bys m. fl. skifteslag beslutade, av Överluleå häradsrätt fastställda försäljningar av samfälligheter

i Boden må, såvitt lantförsvaret däri har del, under villkor såsom ovan nämnts gå i verkställighet, dels ock föreskriva, att lantförsvaret genom försäljningarna tillkommande försäljningsmedel skola tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Av utredningen i ärendet torde framgå, att de till Bodens stad sålda samfälligheterna numera icke erfordras för de ändamål, för vilka de vid skiftesförrättningarna blivit avsatta. Det synes också för genomförandet av stadsplanen för Bodens stad vara lämpligast, att staden förvärvar områdena i fråga, varvid det tillämpade försäljningsförfarandet otvivelaktigt är det enklaste och minst kostsamma. Med hänsyn härtill och då behov av de sålda områdena för något statligt ändamål icke synes föreligga, vill jag tillstyrka, att tillstånd lämnas till försäljningen av kronans andelar i nämnda områden. Vad beträffar besluten om försäljning av vissa i administrativt bildade tomter ingående områden till Klara Harnesk, P. Moberg och Henny Rüdén, innefatta dessa beslut endast godkännande av tidigare skedda försäljningar. Av samma skäl som anförts i fråga om försäljningarna till Bodens stad synas jämväl dessa försäljningar böra för kronans del godkännas. Det av arméförvaltningens fortifikationsstyrelse föreslagna villkoret för försäljningarna, att lantförsvaret genom dem ej avhändes erforderlig rätt till utfartsväg, synes icke vara erforderligt, då behovet av nödiga kommunikationer ändock lär kunna tillgodoses.

Departements-
chefen.

Vad beträffar de i det föregående berörda områdena litt. bo och bq synes skäl icke föreligga för kronan att emotsätta sig deras överlåtande till Bodens stad tillsammans med övriga samfälligheter. Medgivande synes därför böra i detta sammanhang lämnas till försäljning av kronans andelar jämväl i dessa områden.

Försäljningen till Norrbottens läns producentförening av stadsägorna nr 237 och 240 synes, såvitt utredningen i ärendet giver vid handen, icke hava tillkommit på föreskrivet sätt och torde därför, för att vinna rättslig giltighet, erfordra ett i behörig ordning givet godkännande. Ett sådant godkännande anser jag mig kunna tillstyrka. Jag förutsätter emellertid därvid, att kronan skall utbekomma sin behöriga del av köpesumman för det försålda området, för vilket ändamål det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder.

Såsom järnvägsstyrelsen föreslagit synas de statens järnvägar tillkommande andelarna i försäljningssummorna böra tillföras statens järnvägars fond för markförvärv. För lantförsvarets andelar i samfälligheterna inflytande köpeskillingsmedel torde böra över försvarsväsendets fastighetsfond inlevereras till riksgäldsfonden.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva,

att — såvitt rör kronan tillhöriga, av statens järnvägar och lantförsvaret disponerade fastigheter — följande å sammanträde

den 3 januari 1939 jämlikt lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter med delägarna i Bodens bys m. fl. skifteslag fattade försäljningsbeslut måtte få träda i verkställighet, nämligen beslut att sälja till Klara Harnesk för 948 kronor omkring 316 kvadratmeter av ett i fastighetsregistret för Bodens stad under litt. ah upptaget område, till P. Moberg för 438 kronor 145.8 kvadratmeter av samma område och till Henny Rüdén för 225 kronor 75 kvadratmeter av samma område samt till Bodens stad de i fastighetsregistret för staden upptagna för Bodens bys m. fl. skifteslag samfällda områdena litt. m, o, p, a, b, t, q, r, ö, ag, aa, ab, ac, ad, ae, af, x, v, u och s inom stadsplanen, återstående delar av litt. ah, litt. i Svartbyträsket, litt. k Yttre Avan, litt. h Bodträsket till den del detsamma är beläget inom stadens område och litt. l Bodån till den del detsamma är beläget inom stadens stadsplanelagda del för sammanlagt 29,000 kronor, ävensom litt. bl och bm för 50 kronor, litt. bp för 10 kronor, litt. aq för 270 kronor, litt. ao för 500 kronor samt litt. as för 50 kronor;

samt att kronans andelar i de i fastighetsregistret för Bodens stad upptagna områdena litt. bo om 2,170 kvadratmeter och bq om 350 kvadratmeter må av staden förvärvas för pris för hela områdena av respektive 20 och 50 kronor mot villkor, att staden svarar för alla med förvärvet förenade kostnader;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att för kronans del — såvitt rör av statens järnvägar och lantförsvaret disponerade fastigheter — godkänna den försäljning, varigenom Norrbottens läns producentförening i november 1930 av Bodens byamän för 3,000 kronor förvärvat ett för Bodens bys skifteslag samfällt område, som efter avstyckning åsatts registerbeteckningarna stadsägorna nr 237 och 240;

dels ock besluta, att den del av inflytande försäljningsmedel som tillkommer statens järnvägar skall tillföras statens järnvägars fond för markförvärv ävensom att för lantförsvarets andelar i samfälligheterna inflytande köpeskillingsmedel skola över försvarsväsendets fastighetsfond inlevereras till riksgäldsfonden.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Johan Treschow.